

Overdenking zondag 4 februari 2024 door Petra Vossegat-de Bruin

Gemeente in de Heer, lieve mensen,
Hij zal bewaren
die je bent,
je diepste zelf.

Een indringende zin uit de zojuist gelezen psalm 121 in een, vind ik ,prachtige vertaling van Johanna Klink. (ik zal deze later op de dag nog even delen via de kerk app)

Hij zal bewaren, die je bent, je diepste zelf.

Hij is God, jij bent u, jij en ik. Je diepste zelf dat is de mens die je ten diepste bent.

Die mens door God ten diepste gekend zal bewaard blijven. In leven en in dood tot in eeuwigheid.

Deze woorden die zoveel meer zijn dan woorden heb ik op deze zondagochtend aan het begin van deze overdenking nodig om hier te kunnen staan.

Mijn vader is bijna aan zijn laatste reis begonnen. Twee weken geleden mocht hij 93 worden en zoals hij zelf zegt: dat is een mooie leeftijd! Nu ga ik naar Huis.

Ja 93 is een mooie leeftijd, net als dat het prachtig is dat Nelly Goedman bijna 92 is geworden. Maar toch de dood is zo definitief en je hebt het gevoel dat je degene gewoon bij je wilt houden. Want hij of zij is zo'n wezenlijk onderdeel van wie jij bent. Voor mij is het dan troostrijk om te weten en ten diepste te voelen dat in die storm van emoties God mij kent mij en zal bewaren in wie ik ten diepste ben.

En even troostrijk is de laatste zin van deze psalm:

God zal je bewaren, in leven en dood, tot in eeuwigheid. Amen

God die jou en u kent bewaart je in leven en in sterven.

Dat geldt voor u, voor mij, voor mijn vader, voor Nelly. Wij allen gezond of ziek, dood of nog levend worden bewaard in Gods hand. Hoe troostrijk is dat!

Ik zou nu amen kunnen zeggen want eigenlijk is dit wel genoeg toch?

Ware het niet dat ik deze troostrijke psalm eigenlijk als bijlezing had gekozen bij de hoofdlesing van vandaag. Want die lezing uit Marcus 1 roept bij mij zoveel vragen op dat ik een stevige (geloofs)bodem nodig heb en die had ik gevonden in psalm 121

Corry heeft zojuist gelezen over de genezing van de schoonmoeder van Petrus.

Een genezing in een poep en een zucht. Het is al gebeurd voordat je er erg in hebt.

Zo is de schoonmoeder ziek en zo staat ze weer gezond naast haar bed en pakt haar leven weer op.

Ik vind dit soort genezingsverhalen ingewikkeld. Ik voel iets van weerstand wanneer ik zo'n verhaal lees. Dat komt omdat ik om mij heen te veel meemaak wat in schril contrast staat met zo'n genezingsverhaal,

Vandaag 4 jaar geleden stonden wij rondom de kist van onze 32-jarige neef Jurgen.

Wij deden een laatste ritueel voordat we de kist sloten. We stonden daar met zijn vrouw 2 dochtertjes van 2 en 4, zijn ouders en broers.

We begrepen het niet waarom we afscheid van hem moesten nemen, waarom die klote ziekte juist hem van ons wegnam.

Onze enige troost toen was dat Jurgen zich geborgen wist tot in eeuwigheid bij zijn God. Voor ons echter voelde zijn dood zo oneerlijk.

Zoals er zoveel in het leven gebeurt rondom gezondheid van mensen, zoveel

mensen die niet beter worden, die veel te jong overlijden wat voelt als niet eerlijk.

Ik vind dat zo ingewikkeld. Dat wat er allemaal kan gebeuren in een mensenleven.

Wat ik ook ingewikkeld vind is als mensen dan zeggen: Het zal wel ergens goed voor zijn. God zal er wel een bedoeling mee hebben.

Dan vraag ik mij altijd af: is dat zo? Heeft God hier een bedoeling mee? Heeft God van doen met de mens die lijdt aan het leven?

Wat heeft God er mee van doen wanneer het kwaad goede mensen treft? Een moeilijke vraag die hier klinkt. Ook een vraag waarvan ik denk als hij ergens gesteld mag worden dan is het hier in deze gemeenschap want wij komen hier ook bij elkaar om ons leven en dat wat er in ons leven gebeurt te verbinden met God.

Wat heeft God van doen met het lijden van onschuldige mensen?

Boeken vol zijn hier over geschreven. Het bekendste boek hierover is volgens mij van de joodse rabbijn Harold Kushner, die na het overlijden van zijn zoontje zijn ervaringen opschreef in het boek 'Als het kwaad goede mensen treft.' Hij komt in zijn boek tot de conclusie dat je de schuld van het lijden niet bij God mag leggen. En dat je zeker niet mag zeggen dat God met het lijden van mensen, met de dood van iemand wel een bedoeling zal hebben. Dat hier een groter doel achter zit.

Kushner schrijft hierover, en ik citeer: Hoe serieus zouden we iemand nemen die zei: Ik geloof in Adolf Hitler of in Stalin. Ik kan niet verklaren waarom ze de dingen deden die ze gedaan hebben, maar ik kan me niet voorstellen dat ze die zonder een goede reden gedaan hebben. Toch proberen de mensen met bijna exact dezelfde woorden God te rechtvaardigen wanneer hij het is die onschuldige slachtoffers dood en verdriet brengt.

Dit is een Godsbeeld, zo zegt Kushner waar ik mij niet in kan vinden.

Deze woorden van Kushner kan ik onderschrijven: dat is ook niet mijn Godsbeeld.

Daarom begon ik deze dienst met psalm 121 waar ik een heel ander godsbeeld zie: een God die mensen bewaart in leven en sterven waardoor je, zoals ook in de psalm staat: niet verloren raakt zelfs niet in het duister van het kwaad.

Soms vertellen mensen me, wanneer ze heel ziek zijn en het nergens aan verdiend hebben, of wanneer ze op een andere manier heel erg door het leven gewond zijn, dat ze door al het kwaad in hun leven het zicht op God kwijtraken.

Dat ze niet meer kunnen bidden of God hen nabij wil zijn want God kan hen toch niet helpen.

Ik zeg dan altijd dat mopperen, klagen ja zelfs schreeuwen tegen God een eerlijke manier van bidden kan zijn. Dat je ook zo tot God mag gaan.

Bidden is immers je hart verheffen tot God.

Uit diepten van de ellende roep ik tot U o Heer...

Bidden mag ook zijn, je hart luchten, uitschreeuwen van alles wat je dwars zit.

God zal het verstaan. Hij ziet met ontferming op ons neer. Hij heeft met ons te doen, maar zijn almacht gaat niet zo ver als wij soms denken en hopen.

God is geen wonderdoener. God kan wel mensen uittillen boven alle ellende van het bestaan uit. Als op adelaarsvleuglen gedragen.

En daarmee zijn we dan zomaar terug bij, dat voor mij onbegrijpelijke verhaal van de genezing van de schoonmoeder van Petrus.: "Hij, Jezus, nam haar bij de hand en deed haar opstaan." Zo staat in een andere vertaling. Laten we toch maar gaan kijken naar dit verhaal want het staat natuurlijk niet voor niets in de Bijbel.

En zoals heel veel verhalen in de bijbel is dit een verhaal vol symboliek. Het verhaal staat voor zoveel meer als dat wat we lezen.

Ik wil proberen te kijken naar dit verhaal met een symbolische bril die ook ziet wat er niet letterlijk staat. Kijkt u mee?

Wij hoorden:

Simons schoonmoeder lag met koorts in bed, en ze spraken met Jezus over haar. Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind.

Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.

Een snel verteld bericht. Wat is dat voor een koortsaanval geweest, die met Jezus' komst in Kapernaüm uitbrak en met Jezus' komst in haar huis als sneeuw voor de zon verdween?

Zou het kunnen dat Simons schoonmoeder ziek was van haar schoonzoon?

De schoonzoon die van de ene op de andere dag zijn schip verkocht om achter een vreemde wonderdoener uit Nazareth aan te gaan!

Ziek wordt ze ervan, doodziek. En hij had het in de synagoge nog wel zo plechtig beloofd, dat hij goed voor haar dochter zou zorgen. Nou niet dus.

Woedend is ze, zo woedend dat ze er koorts van krijgt.

"Misschien zal zij het begrijpen wanneer zij u heeft ontmoet" kan Simon tegen Jezus gezegd hebben. Simon kan zich de reactie van zijn schoonmoeder wel voorstellen, zij heeft natuurlijk gelijk. Maar er is met Jezus een groter gelijk in zijn leven gekomen. Hij heeft er alleen nog geen woorden voor om het haar uit te leggen.

En Jezus ging naar haar toe, totdat hij zo dicht bij de vrouw was gekomen dat er voor de koorts geen plaats meer was. In een oude vertaling staat er dan, hij vatte haar hand en wekte haar op, alsof ze dood was. En zij stond op. Een wedergeboorte is dit. De koorts, de kramp en de kwaadheid, ze kan het allemaal laten varen.

En ze is Simon innig dankbaar dat zij door hem deze mens heeft ontmoet. Deze mens die in staat is, in naam van God, om haar boven alle aardse beslommingen uit te tillen. Het slot van dit opstandingsverhaal want zo wil ik het wel noemen is ook heel bijzonder, en dan grijp ik toch terug op een andere vertaling:

zij werd vrij van koorts, en bediende hen.

Geholpen door Jezus om op te staan uit haar boosheid, haar onmacht, haar verdriet gaat zij nu hen bedienen, hen goed doen. Zij werd door Jezus gezien in wie zij werkelijk is: een vrouw die niet koortsig van boosheid en onmacht in bed wil liggen maar een vrouw die vanuit liefde voor de ander goed wil doen aan mensen.

Zij komt tot haar bestemming, tot wie zij ten diepste is door dat Jezus haar opricht.

Nu zou ik opnieuw amen kunnen zeggen maar de lezing van vandaag gaat nog verder.

Het wordt avond, na de sabbat zo lazende we ook.

Plotseling komen er een heleboel zieken naar Jezus toe: de hele stad stroomt samen voor het huis waar hij verblijft. Misschien hebben de mensen gehoord van het gezagvol optreden van Jezus in de synagoge of van de genezing van de schoonmoeder van Simon. Waarom dat weten we niet maar ze brengen alle zieken naar hem toe. Ik dacht toen ik dit las:

wat zou Jezus hier voelen: wordt hij overvallen door al die mensen. Wil Hij dit wel?

Er zijn mensen die het interpreteren als dat Jezus inderdaad overvallen wordt en daar later in dit verhaal voor wegvlucht. Maar als ik kijk naar het verhaal dan zie ik dat Jezus erop ingaat en genezing schenkt, hij drijft de demonen uit zo staat er, het demonische, de macht van het kwaad drijft Hij uit. Dat versta ik als dat Hij laat zien dat het leven niet uitzichtloos hoeft te zijn; dat je niet ondergedompeld hoeft te zijn in het lijden; dat je niet hoeft te berusten in de macht van het kwaad.

Jezus drijft dit alles eruit! Wat een bevrijdende boodschap.

Het kwaad heeft niet het laatste woord.

Zo komen we bij het laatste stukje van dit verhaal. Jezus trekt weg uit het volle huis, weg uit de stad. Hij probeert te bidden, contact zoeken met God, Hij slaat zijn ogen op naar de bergen. Hij wil in alle rust, buiten tot bezinning komen.

Even op adem komen, even bij God en daardoor bij zichzelf komen.

De balans tussen zorg om een ander en zorg voor jezelf is niet altijd even gemakkelijk te vinden. Veel mantelzorgers weten daarover mee te praten.

Je moet soms heel bewust tijd voor jezelf nemen.

Maar Jezus wordt die tijd niet echt gegund. Simon Petrus en de andere leerlingen achtervolgen hem om hem weer terug te halen. Maar Jezus zegt: Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat ik ook daar het goede nieuws kan brengen. Jezus heeft immers aan de bewoners van Kapernaüm al laten zien hoe ze met elkaar moeten omgaan.

Zijn taak ligt nu ergens anders. Verder weg in een nieuwe omgeving. Ook daar moeten mensen overleefd geholpen worden, ook daar zijn mensen voor wie het leven onbegrijpelijk, moeilijk en ingewikkeld is. Overal zijn mensen die snakken naar gezien worden door Jezus en door zijn vrienden. Er is nog veel werk te doen!

Vandaag is dat voor mij ook een boodschap die doorklinkt in dit wonderbaarlijke genezingsverhaal:

Dat wij als gemeente van die ene Heer, in het zeker weten dat God ons bewaart in leven en in sterven, Jezus mogen navolgen in wat Hij deed:

Laten wij zorgdragen voor die ander voor wie het leven zo hard is.

Laten wij in Gods naam onze hand uitstrekken naar de ander die dit zo nodig heeft.

En heus ik weet dat wij het verdriet, de pijn, de eenzaamheid het lijden aan het leven bij de ander niet weg kunnen nemen maar we kunnen wel helpen om te dragen.

Marinus van de Berg schreef ooit het volgende gedicht:

Gelukkig is de mens die tot het einde toe

Handen mag voelen die goed doen,

De hand die met aandacht wast,

De hand die met zorg aankleedt,

De hand die met liefde kamt,

De hand die met respect aanraakt,

De hand die met het hart troost.

Geen mens kan leven zonder die hand

Die teder is,

Die behoedt,

Die beschermt.

En bemoediging uitstraalt.

Tot het einde toe verlangt de mens naar die hand,

totdat er die andere Hand is

die alle wonden geneest,

die alle pijn heelt,

die alle tranen wist.

Tot die tijd kunnen onze handen een voorproef zijn van die Handen,

en handen en voeten geven aan de liefde die onmisbaar is.

In verbondenheid met Jezus Messias, Amen